

Załącznik nr 1 do uchwały Rady Gminy
Radziechowy-Wieprz
nr XXXIV/212/09 z dnia 17 lutego 2009 r.

Plan Odnowy Miejscowości PRZYBĘDZA

Tytuł:	Plan Rozwoju Wsi Przybędza
Podstawa opracowania:	1. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach programu operacyjnego „Odnowa i Rozwój Wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 2. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 lipca 2008 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i Rozwój Wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013
Zlecniodawca opracowania:	Urząd Gminy Radziechowy – Wieprz 34-381 Radziechowy Wieprz 700
Autor opracowania:	STRADA Consulting Piotr Kurowski Ul. 1 Maja 18A, 43-300 Bielsko – Biała fax: 33 498 07 87, tel. 604 268 218 NIP: 937 -233- 97 - 51 www.strada.bielsko.pl
Współpraca:	Sołtys wraz z Mieszkańcami sołectwa Przybędza, Urząd Gminy Radziechowy – Wieprz 34-381 Radziechowy Wieprz 700
Data opracowania:	Styczeń 2009

Spis treści

1.	Wstęp.....	5
2.	Charakterystyka miejscowości.....	8
2.1.	Położenie miejscowości	8
2.2.	Przynależność administracyjna.....	10
2.3.	Powierzchnia	10
2.4.	Liczba ludności.....	10
2.5.	Historia miejscowości.....	11
2.6.	Określenie przestrzennej struktury miejscowości:	13
2.6.1.	Dominanta przestrzenna.....	13
2.6.2.	Otwarta przestrzeń wspólna	13
2.7.	Elementy charakterystyczne dla danej miejscowości	13
2.8.	Lokalizacja, odległość od największych szlaków komunikacyjnych i większych ośrodków miejskich, plan zagospodarowania przestrzennego.	14
3.	Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości.....	15
3.1.	Zasoby przyrodnicze	15
3.2.	Dziedzictwo kulturowe.....	17
3.3.	Obiekty i tereny	17
3.4.	Infrastruktura społeczna.....	19
3.4.1.	Zdrowie i opieka społeczna	19
3.4.2.	Oświata	20
3.4.3.	Bezpieczeństwo	22
3.4.4.	Kultura.....	23
3.4.5.	Sport	23
3.4.6.	Rekreacja.....	24
3.5.	Infrastruktura techniczna.....	24
3.5.1.	Zaopatrzenie w energię	24
3.5.2.	Ciepłownictwo.....	24
3.5.3.	Sieć kanalizacyjna	24
3.5.4.	Zaopatrzenie w wodę.....	24
3.5.5.	Telekomunikacja.....	24
3.5.6.	Gazownictwo.....	24
3.5.7.	Gospodarka odpadami	25
3.5.8.	Komunikacja	25
3.6.	Gospodarka, rolnictwo i rynek pracy.....	25
3.7.	Kapitał społeczny i ludzki	25
4.	Analiza zasobów wsi Przybędza.....	26
5.	Analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwojowych Wsi Przybędza	30
6.	Wizja rozwoju Wsi Przybędza.....	32
7.	Plan działań	33
8.	Wdrożenie i monitoring Planu.....	44
9.	Podsumowanie	44

Spis fotografii

Fotografia 1. Lokalizacja Gminy Radziechowy-Wieprz w powiecie żywieckim

Fotografia 2. Lokalizacja Przybędzy w Gminie Radziechowy-Wieprz

Fotografia 3. Mapa miejscowości Przybędza

Fotografia 4. Kaplica pw. Matki Boskiej Częstochowskiej

Fotografia 5. Droga ekspresowa S69 w Przybędzy

Fotografia 6. Piękne widoki w Przybędzy

Fotografia 7. II stacja drogi krzyżowej na Matysce

Fotografia 8. Krzyż Milenijny na szczycie Matyski

Fotografia 9. Kaplica pw. Matki Boskiej Częstochowskiej

Fotografia 10. Publiczne Przedszkole w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Przybędzy

Fotografia 11. Szkoła Podstawowa w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Przybędzy

Fotografia 12. Ochotnicza Straż Pożarna w Przybędzy

1. Wstęp

Wieś Przybędza, położona w Gminie Radziechowy-Wieprz na Żywiecczyźnie to malownicza miejscowość z dużym potencjałem turystycznym, popartym wyjątkowymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi oraz zwiększającą się aktywnością mieszkańców rozwijających dynamicznie lokalną bazę turystyczną. Wielkim atutem wsi jest także bogate dziedzictwo kulturowe oraz poszanowanie i przywiązanie do tradycji oraz zwyczajów lokalnych, które stają się również coraz bardziej cenionymi atrakcjami turystycznymi. Wspólnota lokalna wykazuje duże zaangażowanie w życie społeczne wsi oraz dąży do dalszej poprawy jakości i dostępności infrastruktury publicznej, która obecnie reprezentuje dość niski poziom nowoczesności. Dążenia społeczności Przybędzy zmierzają do uczynienia tej miejscowości nowoczesną i atrakcyjną zarówno dla jej mieszkańców, jak też turystów.

Dla urzeczywistnienia zamierzeń prorozwojowych miejscowości Przybędza, koniecznym było zbilansowanie potencjału miejscowości, wsluchanie się w głos jej mieszkańców, wytyczenie określonych zadań do realizacji i odniesienie ich do aktualnych uwarunkowań gospodarczych, technicznych i społecznych. Wszystkie te elementy zawiera niniejszy *Plan Odnowy Miejscowości*, który jest kluczowym instrumentem planistycznym, stworzonym przy udziale Mieszkańców Przybędzy, niezbędnym do podejmowania inicjatyw prorozwojowych, zmierzających do poprawy jakości życia wspólnoty lokalnej oraz wdrożenia rozwoju zrównoważonego tego obszaru wiejskiego. Jednym z wymiarów rozwoju zrównoważonego jest społeczeństwo obywatelskie, świadomie i odpowiedzialnie uczestniczące w rozstrzyganiu kluczowych spraw dotyczących wspólnoty samorządowej mieszkańców. Dzięki aktywności mieszkańców Przybędzy, a szczególnie dzięki zaangażowaniu Rady Sołectkiej udało się stworzyć *Plan Odnowy Miejscowości*, który jest wyznacznikiem priorytetów inwestycyjnych Przybędzy na najbliższe lata.

Dokument ten określa kluczowe działania, które Mieszkańcy uznali za najważniejsze dla swojego Sołectwa, gdyż dzięki ich wdrożeniu uda się rozwiązać problemy, pokonać bariery i osiągnąć zamierzoną wizję rozwoju tej Miejscowości. Proponowane przedsięwzięcia uznano za realne, możliwe do wdrożenia przy założeniu aktywnego współdziałania społeczności lokalnej oraz przy zaangażowaniu władz samorządowych Gminy Radziechowy-Wieprz. *Plan Odnowy Miejscowości* pozwolił także na uświadomienie Mieszkańcom Przybędzy ich roli w kreowaniu rozwoju i poprawy warunków życia na terenie tej wsi.

Zapisy Planu są spójne z Narodową Strategią Spójności oraz Strategią Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa na lata 2007-2013. Podczas opracowywania Planu korzystano z założeń *Planu rozwoju lokalnego Gminy Radziechowy-Wieprz na lata 2004-2013* oraz *Strategii zrównoważonego rozwoju Gminy Radziechowy-Wieprz* (Załącznik nr 1 do Uchwały Rady Gminy nr XXIII/105/04). Dokument opiera się jednak przede wszystkim na wnioskach płynących z konsultacji społecznych i wytycznych środowiska lokalnego miejscowości Przybędza. Dzięki temu zdefiniowano szereg ważnych dla społeczności lokalnej przedsięwzięć inwestycyjnych, wśród których przeważają projekty

o charakterze infrastrukturalnym i pro-społecznym, zmierzające do ożywienia i unowocześnienia Przybędzy, przy zachowaniu jej wiejskiego charakteru i kulturowej specyfiki. Wdrożenie „Planu” umożliwi efektywne gospodarowanie zasobami Sołectwa, systematyczne podejmowanie inicjatyw prorozwojowych, zintegrowanie społeczności lokalnej wokół celów, z którymi się identyfikuje, jak również monitorowanie postępów w realizacji kolejnych działań.

Plan Odnowy Miejscowości - zgodnie z wytycznymi Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz na podstawie Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 roku (Dz.U. Nr 38 poz. 218,219 i 220) w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach Działania *Odnowa i rozwój wsi* objętego Programem rozwoju obszarów wiejskich na lata 2007-2013 – to także załącznik niezbędny w przypadku ubiegania się o dotację unijną dla miejscowości Przybędza w ramach opisanych wyżej funduszy.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach działania *Odnowa i rozwój wsi* mają przyczynić się do poprawy jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenia potrzeb społecznych i kulturalnych wspólnot lokalnych jak również promocji obszarów wiejskich. Zaangażowanie tych środków sprzyjać będzie rozwojowi tożsamości społeczności wiejskiej, zachowaniu dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost ich atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.

Są to następujące typy projektów:

- budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno – kulturalne, w tym świetlice i domy kultury, z wyłączeniem szkół, przedszkoli i żłobków,
- budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie obiektów małej architektury,
- budowy, przebudowy lub remontu przeznaczonych do użytku publicznego ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji oraz obiektów sportowych, z wyłączeniem sal sportowych przeznaczonych wyłącznie dla szkół lub przedszkoli,
- zakup towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych lub tradycyjnych zawodów,
- przedsięwzięcia związane z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego,
- urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku,
- budowa, przebudowa lub remont infrastruktury turystycznej,
- zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych w celu wykorzystania ich do rekreacji lub w celu poprawy estetyki miejscowości,
- rewitalizacja budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiekty małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci,

- zakupu i odnawiania obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne,
- budowa, przebudowa, remont lub wyposażanie obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn,
- odnawianie elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i odnawiania cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków,
- wyburzenia i rozbiórki zdewastowanych obiektów budowlanych w celu uporządkowania terenu w miejscowości, jeśli niemożliwe jest ich odnowienie i dalsze użytkowanie – w zakresie operacji kwalifikowanych w ramach działania 3.3. Odnowa i rozwój wsi (PROW),
- zakup materiału siewnego lub nasadzeniowego roślin wieloletnich — koniecznego do realizacji operacji,
- zakup sprzętu, materiałów i usług, służących realizacji operacji.

Plan Odnowy Miejscowości Przybędza przygotowany został w perspektywie lat 2009 – 2015. Jego pierwsza część obejmuje charakterystykę wsi, prezentację historii, struktury przestrzennej, lokalizacji, zasobów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego, obiektów i terenów. Przedstawiono tu także infrastrukturę społeczną i techniczną, gospodarkę, rolnictwo oraz rynek pracy, jak również jej kapitał społeczny i ludzki. Kolejny punkt zawiera inwentaryzację zasobów służących odnowie miejscowości, w podziale na: zasoby przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe, dziedzictwo religijne i historyczne, obiekty i tereny oraz infrastrukturę, gospodarkę i rolnictwo, charakterystykę sąsiadów i przyjezdnych oraz instytucji, ludzi i organizacji społecznych.

Następnie przeprowadzona została analiza (SWOT), czyli ocena pozytywnych i negatywnych czynników wewnętrznych charakteryzujących miejscowość (jej mocnych i słabych stron) oraz szans i zagrożeń, jakie można zdefiniować dla jej rozwoju.

Kolejnym elementem było zdefiniowanie aktualnego oraz pożądanego wizerunku Sołectwa, postulowanych przez społeczność lokalną strategicznych kierunków zmian a także wizji jego rozwoju. Plan kończy się zdefiniowaniem planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w latach 2009-2015, opisem wdrożenia i monitoringu Planu. Dokument zamknięto krótkim podsumowaniem.

2. Charakterystyka miejscowości

2.1. Położenie miejscowości

Wieś Przybędza należy do Gminy Radziechowy-Wieprz, położonej w południowej części województwa śląskiego w powiecie żywieckim, w sąsiedztwie gmin: Lipowa, Żywiec, Świnna, Jeleśnia, Węgierska Górka i Milówka. Wieś graniczy od południa z Węgierską Górką, od północy z Radziechowami, a od wschodu z rzeką Sołą, malowniczym zakątkiem Podczerwieńcem, gdzie wzdłuż rzeki Soły znajduje się około 10 gospodarstw domowych.

Fotografia 1. Lokalizacja Gminy Radziechowy-Wieprz w Powiecie Żywieckim

[Źródło: STRADA Bielsko-Biała]

Przybędza położona jest w odległości około 2 km na południe od wsi Radziechowy, z którą łączy ją malowniczo położona droga Wajdowa, dawniej Obrońców Węgierskiej Górki oraz droga przez górę Matyskę.

Przybędza położona jest w granicach dwóch mezoregionów: Kotliny Żywieckiej oraz Beskidu Śląskiego (zachodnia część gminy). Przez wieś płynie potok o tej samej nazwie - Przybędza, nazywana przez miejscową ludność Przybiedzanką. Nad Przybędzą góruje Matyska - wzniesienie położone między Przybędzą a Radziechowami. Z tych dwóch miejscowości prowadzi droga na szczyt. Znajdują się tutaj obszary źródliskowe prawobrzeżnych dopływów Soły. Zarówno stoki Beskidu Żywieckiego, jak i Śląskiego charakteryzują się występowaniem osuwisk. Towarzyszą im najczęściej wypływy cieków, młaki, podmokłości. Charakterystyczną cechą rzek i potoków tego obszaru jest

występowanie gwałtownych wezbrań i okresów niżówek. Ta naturalna cecha cieków beskidzkich została pogłębiona przez wylesienia i przekształcenia składu gatunkowego i struktury lasów.

Fotografia 2. Lokalizacja Przybędzy w Gminie Radziechowy-Wieprz.
[Źródło: STRADA Bielsko-Biała]

Fotografia 3. Mapa miejscowości Przybędza

[Źródło: STRADA Bielsko-Biała]

2.2. Przynależność administracyjna

Przybędza jest jedną z sześciu miejscowości wyodrębnionych w podziale administracyjnym Gminy Radziechowy-Wieprz. Gmina ta w obecnym kształcie została utworzona w 1972 roku. W wyniku reformy administracyjnej z dniem 01.01.1999 roku Gmina Radziechowy-Wieprz znalazła się w granicach powiatu żywieckiego.

2.3. Powierzchnia

Powierzchnia miejscowości Przybędza jest podawana łącznie z sołectwem Radziechowy i wynosi 29,158275 km², to jest 45 % obszaru całej Gminy Radziechowy-Wieprz. Gmina ta zajmuje powierzchnię 64,723755m², co stanowi 6,3% obszaru całego powiatu i 0,53% powierzchni województwa śląskiego.

2.4. Liczba ludności

W Przybędzy mieszka około 1 000 osób co stanowi 7,98% wszystkich mieszkańców Gminy Radziechowy-Wieprz, których liczba wynosi 12 530 mieszkańców (dane na dzień 31.12.2007 roku). Podział ludności w sołectwie Przybędza:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym – 228 osób,
- ludność w wieku produkcyjnym – 580 osób,
- ludność w wieku poprodukcyjnym – 142 osób.

2.5. Historia miejscowości

Jak głosi ludowa legenda, etymologia nazwy wsi ma swoje korzenie w czasach pierwszych osadników, którzy wierzyli, że ktoś jeszcze tu przybędzie. Stąd też wzięła się nazwa potoku Przybiedzanka oraz przysięgo Sołectwa. Osada rozlokowała się po obu stronach tego potoku. Przybędza ma swoje źródło na Hali Jaworzyna. Pod Sotem do Przybędzy wpada źródło, o którym A. Komoniewski pisze, że po wodę z niego przychodzili z daleka dla pozdrowienia żołądka. O Przybędzy, jako osadzie A. Komoniewski nie wspomina, można więc domniemywać, że tereny te w początkach XVIII wieku nie były jeszcze zabudowane.

Podstawowym źródłem utrzymania tutejszych mieszkańców była hodowla bydła, uprawa ziemi, praca w lesie, a w czasach nowszych praca w Odlewni Żeliwa w Węgierskiej Górze. Bogactwem naturalnym wsi okazał się kamień wapienny, który od początków XX wieku był eksploatowany i wypalany w miejscowych wapiennikach: U Gołucha, U Wolnego - w roku 1910 wykupiony przez Pawłusa z Radziechów, U Michała Sapety - wykupiony od Ferberki z Cięciny. Niedawno jeszcze wapiennik dawał w sezonie zatrudnienie dla 12 - 14 osób. Wapno kupowali mieszkańcy okolicznych wsi do celów budowlanych, a także do malowania ścian. Na terenie Przybędzy do połowy XX wieku funkcjonował tartak napędzany kołem wodnym, obecnie funkcjonuje jako tartak elektryczny. Do 1939 roku życie w Przybędzy podobnie jak na całej Żywiecczyźnie upływało pod znakiem ciężkiej i mozolnej pracy na roli i w lesie.

Spokojne warunki bytowania przerwała II wojna światowa. To właśnie na tym terenie, w kierunku Radziechów i Lipowej wycofywały się niektóre oddziały biorące udział w obronie Węgierskiej Górki. Po wkroczeniu Niemców nastąpiła okupacja, a Żywiecczyzna włączona została do Rzeszy. Nastąpiły ciężkie czasy dla miejscowej ludności: terror, wysiedlenia, wywóz na przymusowe roboty w głąb Niemiec i masowe egzekucje, które miały miejsce m.in. w Żabnicy, w Żywcu, Kamesznicy, Jeleśni i w Gilowicach. Radziechowy wraz z przysiółkami w tym z Przybędzą, od 1934 roku przynależały do gminy z siedzibą w Zabłociu. Z dniem 1 stycznia 1940 roku włączone zostały do gminy z siedzibą w Cięcynie. Przybędza w przeciwieństwie do Radziechów nie została wysiedlona w ramach tzw. "Saybusch Action", ale za to Niemcy przesiedlili tu niektóre rodziny z Radziechów, których gospodarstwa zajęli osadnicy niemieccy. W kwietniu 1945 roku przyszło wyzwolenie. Nastąpił okres odbudowy wsi ze zniszczeń wojennych. Otworzyły się możliwości podejmowania pracy w przemyśle, handlu i usługach na terenie Żywca, Bielska i dalej na Śląsku. Bezrolni mieli ponadto możliwość osiedlenia się na Ziemiach Zachodnich.

W latach 50. rozpoczął się w przysiółku masowy boom budowlany. Przybędza została odkryta jako miejscowość letniskowa, rekreacyjno-wypoczynkowa. Jak grzyby po deszczu powstawały nowe domy budowane z cegły, żużlu lub pustaków. We wrześniu 1955 przysiółek został zelektryfikowany. Elektryfikacja i własna szkoła spowodowały dynamiczny rozwój Przybędzy. Tereny te upodobały sobie szczególnie młode małżeństwa, ale także osoby z zewnątrz, których urzekły uroki tej atrakcyjnej pod

względem turystycznym, rekreacyjnym i wypoczynkowym miejscowości. Budownictwo rozwijało się teraz wzdłuż drogi głównej po obu jej stronach. Na szczególną uwagę zasługują domki z tego okresu przypominające styl zakopiański. W takim stylu wzniesiona została szkoła (1956 r.) i sklep spożywczy (1959 r.). W 1954 roku powstało Koło Gospodyń Wiejskich (KGW). Inicjatorami jego powstania była Bronisława Tłałka i Kazimierz Górny - kierownik Szkoły. W 1956 roku powstała Ochotnicza Straż Pożarna. Jednym z założycieli był Stolarczyk Stefan. Dla sprawniejszego zaopatrywania mieszkańców Przybędzy w artykuły pierwszej potrzeby w dolnej części Przybędzy Gminna Spółdzielnia wybudowała w 1963 roku kiosk, przebudowany na sklep w roku 1979.

W 1974 droga przez wieś została pokryta nawierzchnią smołową, doprowadzono oświetlenie uliczne i wybudowano rondo do nawracania autobusów, dzięki czemu w 1975 roku Przybędza otrzymała regularne połączenie autobusowe z Żywcem. W 1975 roku oddany został do użytku Dom Strażaka, w którym oprócz remizy były pomieszczenia na świetlicę gromadzką, punkt lekarski i wiejską bibliotekę publiczną. W roku 1979 przysiółek awansował do rangi sołectwa. Poza opisanymi wyżej obiektami użyteczności publicznej, jak grzyby po deszczu powstawały nowe domy miejscowych i domki letniskowe mieszkańców Żywca i Śląska.

Rok 1981 okazał się dla wsi przełomowym. Wtedy ogłoszono 12 punktowy program dalszego rozwoju społeczno gospodarczego Przybędzy. Program ten był następnie konsekwentnie realizowany. Umieszczono w nim przede wszystkim takie zadania jak: budowa dróg i mostów, wykorzystanie miejscowych bogactw naturalnych, budowa wodociągów, obiektów sportowych i rekreacyjnych, telefonizacja, budowa kaplicy i wiele jeszcze innych drobniejszych zadań.

W 1983 roku ruszyły roboty przy budowie kaplicy i sal katechetycznych na parcelach S. Michalskiego i J. Wisły. 28 sierpnia 1983 roku nastąpiło poświęcenie i wmurowanie kamienia węgielnego. W ceremonii uczestniczył ks. bp J. Pietraszko z Kurii Diecezjalnej w Krakowie. Roboty przy budowie kaplicy potoczyły się lawinowo. Przed nastaniem zimy stanęły mury, postawiono więźbę i nakryto dach blachą. 21 kwietnia 1984 roku w nowej kaplicy pw. Matki Boskiej Częstochowskiej odbyło się wielkanocne święcenie potraw, a Mszę Świętą w Niedzielę Wielkanocną odprawił Radziechowiec ks. bp Tadeusz Pieronek.

W taki oto sposób inicjatywą, zaradnością i pracowitością, mieszkańcy przysiółka utorowali drogę do powstania nowej wsi.

17 października 2000r. Rada Gminy w Radziechowach-Wieprzu, podjęła uchwałę nr XXII/112/2000 w sprawie utworzenia wsi Przybędza i ustalenia urzędowej nazwy miejscowości „Przybędza” oraz podsumowania konsultacji społecznej. Podjęcie uchwały poprzedzone było konsultacjami społecznymi, w których 410 osób na 640 uprawnionych poparło w/w inicjatywę. Natomiast mieszkańcy Radziechów w ogólnej liczbie 4470 w tym 3160 uprawnionych do głosowania, mimo prawidłowego podania do publicznej wiadomości tylko w 2% stopniu wzięli udział, tj. 60 osób, które głosowało za utworzeniem wsi Przybędza.

Zgodnie z życzeniem mieszkańców, z dniem 1 stycznia 2002 roku Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (Dz.U.z 2001r.Nr 153 poz.1772) Przybędza uzyskała urzędową nazwę wieś.

2.6. Określenie przestrzennej struktury miejscowości:

2.6.1. Dominanta przestrzenna

Dominantą przestrzenną miejscowości Przybędza jest Kaplica pw. Matki Boskiej Częstochowskiej zlokalizowana w centrum wsi. Osadzona na czteroboku, z charakterystyczną wieżą wieńczącą całą konstrukcję, kaplica ta jest przykładem umiejętnego połączenia nowoczesnej architektury z elementami stylu regionalnego. Budowę Kaplicy, dzięki inicjatywie i pomocy Mieszkańców, rozpoczął w 1983 roku ks. Proboszcz Stanisław Gawlik.

Fotografia 4. Kaplica p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej
[Źródło: Urząd Gminy Radziechowy-Wieprz]

2.6.2. Otwarta przestrzeń wspólna

Jako otwartą przestrzeń wspólną miejscowości Przybędza można określić teren, gdzie usytuowane są: szkoła i przedszkole, Dom Strażaka, sklepy, Kaplica, pensjonat „Cis”, zajazd „Horolna”.

2.7. Elementy charakterystyczne dla danej miejscowości

Przybędza jest miejscowością nieurbanizowaną, posiadającą rozdrobnione gospodarstwa rolne. Zabudowania rozmieszczone są wzdłuż potoku Przybędza oraz drogi głównej - po obu jej stronach. W dawnej zabudowie wsi przeważało budownictwo drewniane z belek czworokątnie ociosanych, na

podmurówce z rzecznych kamieni. Domy budowano osią długą prostopadle do drogi. Dachy pokryte były gontem, miały specyficzną dla lokalnego budownictwa budowę i kształt. W zagrodach zazwyczaj znajdowały się drewniane stodoły i szopy. Do dziś zachowały się domy, które cechuje ciekawa i dostosowana do warunków terenowych architektura wzorowana na stylu zakopiańskim.

Nad Przybędzą góruje Matyska - wzniesienie położone między Przybędzą a Radziechowami. Właśnie z tych dwóch miejscowości prowadzi droga na jego szczyt, gdzie w roku jubileuszowym został wzniesiony ogromny Krzyż Milenijny i kapliczka. Miejsce to nazywane jest Golgotą Beskidów. Wzdłuż ścieżki prowadzącej na górę od strony Radziechów zbudowane zostały stacje drogi krzyżowej.

2.8. Lokalizacja, odległość od największych szlaków komunikacyjnych i większych ośrodków miejskich, plan zagospodarowania przestrzennego.

Wieś Przybędza zlokalizowana jest przy drodze krajowej 69 (drodze ekspresowej S69) Bielsko-Biała - Zwardoń. Wieś oddalona jest od Żywca – o 10 km, od Bielska-Białej - o 33 km i od granicy ze Słowacją w Zwardoniu – także o 33 km.

Fotografia 5. Droga ekspresowa S69 w Przybędzy

[Źródło: <http://pl.wikipedia.org>]

Miejscowość ma przyjęty plan zagospodarowania przestrzennego - Uchwała nr XXXI/141/04 Rady Gminy Radziechowy-Wieprz z dnia 17 listopada 2004 roku w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego Gminę Radziechowy-Wieprz.

3. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

3.1. Zasoby przyrodnicze

Przybędza leży pomiędzy Żywieckim Parkiem Krajobrazowym a Parkiem Krajobrazowym Beskidu Śląskiego. Wieś położona jest na obszarze ścierania się wpływów klimatu oceanicznego i kontynentalnego, cechującego się wielką zmiennością w ciągu całego roku. Pogoda zmienia się często kilkakrotnie w ciągu dnia. Wieś należy do piętra klimatycznego umiarkowanie ciepłego. Średnia temperatura roczna wynosi 7,5 °C. Najwyższa średnia temperatura miesięczna przypada na lipiec (16 °C), najniższa na styczeń (-4), przy czym dzienne wahania temperatury przekraczają często 20 °C. Usytuowanie Przybędzy na drodze wilgotnych mas powietrza, napływających zwłaszcza z północnego zachodu i południowego zachodu powoduje tu znaczne opady. Sięgają one 1 000 mm rocznie, przy czym od 30 - 40% opadów ma postać śniegu. Największa ilość opadów pojawia się w czerwcu i lipcu, natomiast najniższą ilość odnotowuje się we wrześniu, październiku i styczniu. Grubość pokrywy śnieżnej dochodzi do 100 cm. Specyficzny mikroklimat Przybędzy sprawia, że śnieg utrzymuje się tu przez przeszło 100 dni w roku. Jesienią i zimą, w czasie bezwietrznej pogody, można obserwować ciekawe zjawiska - inwersje temperatury. Wówczas tworzą się tzw. zmrozowiska – gdy chłodne powietrze nasycone mgłą gromadzi się w dolinach górskich. Wiatry północne i północno - wschodnie należą raczej do rzadkości. Występujące wiatry są umiarkowanie silne, a największą wartość osiągają wiosenne i jesienne halne (południowe), przynoszące radykalne zmiany pogody: w zimie - odwilż, latem - intensywne deszcze. Na terenie Przybędzy występują chronione gatunki roślin i zwierząt typowe dla tego regionu.

Gatunki roślin objęte ochroną ścisłą:

- podrzeń żebrowiec,
- widłak goździsty,
- widłak wroniec,
- kruszczyk błotny,
- kruszczyk szerokolistny,
- kukulka Fuchsa,
- mieczyk dachówkowaty,
- kukulka szerokolistna,
- listera jajowata,
- ciemiężycza zielona,
- gółka długoostrogowa,
- dziewięciśń bezłodygowy,
- storczyca kulista,

- podkolan biały,
- wawrzynek wilczełyko,
- gnidosz rozesłany,
- rosiczka okrągłolistna,
- parzydło leśne.

Gatunki roślin objęte ochroną częściową:

- kalina koralowa,
- kopytnik pospolity,
- kruszyna pospolita,
- naparstnica purpurowa,
- pierwiosnka wyniosła,
- goryczka trojeściowa,

Spośród chronionych gatunków owadów stwierdzono obecność przedstawicieli rodzaju trzmieł.

Gatunki kręgowców objęte ochroną:

- płazy - ropucha szara, ropucha zielona, traszka zwyczajna, kumak górski, rzekotka drzewna, traszka górską, żaba trawna, żaba wodna, żaba jeziorkowa,
- gady - jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny,
- ptaki – dziwonia, sieweczka rzeczna, brodziec piskliwy,

Chronionych jest ponadto szereg gatunków ptaków i ssaków, typowych dla terenów górskich, występujących głównie na terenach lasów państwowych.

Fotografia 6. Piękne widoki w Przybędzy
[Źródło: Urząd Gminy Radziechowy-Wieprz]

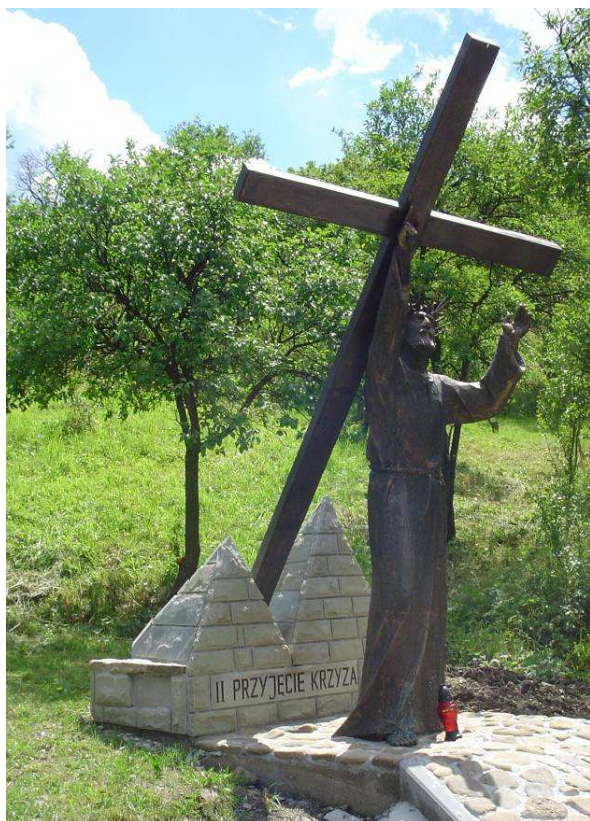
3.2. Dziedzictwo kulturowe

Do dzisiaj niewiele pozostało z obiektów zabytkowych. Na bazie tych domostw powstały nowe budynki, ale na uwagę zasługują zabudowania Łazów i Gołowskiej, stanowiące budynki drewniane, częściowo odrestaurowane przez nowych właścicieli.

W miejscowości występuje zabytkowy krzyż żeliwny na postumencie z 1888 roku, usytuowany przy posesji nr 152.

3.3. Obiekty i tereny

Wyróżniającym się elementem krajobrazu wsi jest Matyska (609 m n.p.m.) w Beskidzie Śląskim, która góruje nad Przybędzą. Wzniesienie to położone między opisywaną wsią a Radziechowami. Z tych dwóch miejscowości prowadzi droga, a dokładniej szlak sakralno-turystyczny, na szczyt zwany Gólgotą Beskidów, gdzie znajduje się ogromny Krzyż Milenijny i Kapliczka. Wzdłuż wiodącej tam ścieżki, od strony Radziechów, pierwotnie zbudowane zostały stacje drogi krzyżowej. Wkrótce potem rozpoczęły się prace nad zastąpieniem prowizorycznych stacji drogi krzyżowej pomnikami upamiętniającymi ostatnie godziny życia Jezusa Chrystusa. Dziś Matyska jest coraz bardziej znanym miejscem kultu męki Chrystusa. W Wielki Piątek uroczyscie odbywa się tu nabożeństwo Drogi Krzyżowej, a w noc sylwestrową odprawiana jest Msza Święta. Stacje drogi krzyżowej, wykonano według projektów prof. Czesława Dźwigaja.

Fotografia 7. II stacja drogi krzyżowej na Matysce Matyski

[Źródło: <http://pl.wikipedia.org>]

Fotografia 8. Krzyż Millenijny na szczycie

[Źródło: <http://pl.wikipedia.org>]

Od 2007 roku obok Krzyża Milenijnego znajduje się kurhan z ziemią z grobu m.in. Stanisława Pyjasa oraz z Katynia. Od 2000 roku organizowane są tutaj każdego 31 grudnia msze święte kończące się o północy błogosławieństwem dla wszystkich zebranych, których z roku na rok jest coraz więcej. Powitanie nowego roku na Matysce jest niezapomnianym przeżyciem, gdyż cała Kotlina Żywiecka rozświetlona jest różnobarwnymi ogniami sztucznymi, lśni i błyszczy.

Fotografia 9. Kaplica pw. Matki Boskiej Częstochowskiej
[Źródło: Urząd Gminy Radziechowy-Wieprz]

3.4. Infrastruktura społeczna

3.4.1. Zdrowie i opieka społeczna

W Przybędzy działa jeden punkt lekarski, zatrudniający pielęgniarkę środowiskową, zlokalizowany w Domu Strażaka. W poprzednich latach lekarz przyjmował pacjentów dwa razy w tygodniu, od stycznia 2009 roku – raz w tygodniu, co w minimalnym stopniu zaspokaja najbardziej niezbędne potrzeby Mieszkańców, zwłaszcza najstarszych. Profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami z Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w Przybędzy sprawuje pielęgniarka szkolna.

Wyszczególnienie	Liczba pacjentów korzystających z opieki lekarskiej	Liczba pacjentów korzystających z opieki pielęgniarskiej
Punkt lekarski w Przybędzy	100/mies.	40/mies.
R A Z E M w Gminie Radziechowy-Wieprz	4150/mies.	1120/mies.

Świadczenia pomocy społecznej dla mieszkańców Przybędzy realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przy Urzędzie Gminy Radziechowy – Wieprz.

Kierownik Ośrodka ściśle współpracuje z Sołtysem i Dyrektorem Zespołu Szkolno – Przedszkolnego w zakresie udzielania świadczeń potrzebującym Mieszkańcom, w tym wychowankom przedszkola

i uczniom, m.in. w związku z realizacją zadań w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy w rodzinie. Na terenie Przybędzy pracuje jeden pracownik socjalny. Wszystkim osobom zgłaszającym się do niego jest udzielana odpowiednia pomoc w formie finansowej (dla najuboższych) lub pracy socjalnej to jest poradnictwa związanego z problemami występującymi w danym środowisku. Osoby wymagające pomocy zostają kierowane do właściwej instytucji celem dalszej kontynuacji działań (Komisji ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności, poradni psychologicznej, PCPR). Potrzebujący Mieszkańcy mogą korzystać z programu rządowego *Posiłek dla potrzebujących*.

3.4.2. Oświata

W Przybędzy funkcjonuje publiczne Przedszkole, wchodzące od roku 2001 w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego. Od roku szkolnego 2001/2002 w przedszkolu zatrudnionych jest 2 nauczycieli dyplomowanych i katecheta, opieką przedszkolną objętych jest średnio od 21 do 33 dzieci. Poniższa tabela przedstawia strukturę zatrudnienia i liczbę przedszkolaków w przedszkolach Gminy Radziechowy-Wieprz.

Lp.	przedszkola publiczne	liczba dzieci	liczba zatrudnionych nauczycieli
1.	w Gminie Radziechowy-Wieprz - łącznie	335	33
2.	w Przybędzy	20	2 + katecheta

Fotografia 10. Przedszkole w Przybędzy
[Źródło: Urząd Gminy Radziechowy-Wieprz]

Edukacja na szczeblu podstawowym prowadzona jest przez Szkołę Podstawową, wchodzącą w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Przybędzy. Odbývają się tam zajęcia w sześciu oddziałach. Placówka dysponuje sześcioma salami lekcyjnymi, pracownią komputerową, pomieszczeniem, w którym znajduje się biblioteka szkolna oraz sekretariat Szkoły. W piwnicy zlokalizowano zastępczą salę gimnastyczną, wyremontowaną w 2008 roku. W budynku obok mieści się sala do gimnastyki korekcyjno-kompensacyjnej o powierzchni 20 m², na środku której usytuowany jest komin a w rogu winda z której korzysta Przedszkole.

Szkoła i Przedszkole mają wspólną kuchnię i piękną jadalnię. Stołówka przygotowuje posiłki dla przedszkolaków i dla prawie wszystkich uczniów. Sale lekcyjne wyremontowano w latach 2007 i 2008 i wyposażono w nowe meble, w tym jednoosobowe zestawy: stolik i krzesło z regulowaną wysokością dla uczniów. Równolegle remontuje się i wyposaża pomieszczenia w budynku Przedszkola.

Szkoła oferuje uczniom dodatkowe zajęcia edukacyjne i bogatą ofertę zajęć pozalekcyjnych. Należą do nich: język angielski w klasie 1-3 (od 1999r.), kółka: informatyczne (dla uczniów klas III i IV), koło matematyczne (dla uczniów klas IV-V), zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, chór szkolny i zespół instrumentalny. W celu wyrównania poziomu nauczania dla dzieci z klas I i II prowadzone są zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze. Młodzież ma również możliwość uczestniczenia w trzech grupach zajęć korekcyjno-kompensacyjnych (ruch) oraz w zajęciach dla dzieci z trudnościami w nauce oraz problemami psychicznymi.

Dla najmłodszych Mieszkańców Przybędzy przewidziano także możliwość korzystania z 2-godzinnych zajęć sportowych, przez 16 tygodni w I semestrze i 10 tygodni w II semestrze, finansowanych z gminnego funduszu alkoholowego. Zajęcia te odbywają się dzięki współpracy Zespołu Szkolno-Przedszkolnego z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

W Szkole Podstawowej jest zatrudnionych 10 nauczycieli, w tym 6 dyplomowanych i 8 posiadających dodatkowe kwalifikacje.

Fotografia 11. Szkoła Podstawowa w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Przybędzy
[Źródło: Urząd Gminy Radziechowy-Wieprz]

Strukturę kształcących się uczniów oraz stan bazy oświatowej w szkołach podstawowych Gminy Radziechowy-Wieprz w roku szkolnym 2007/2008 przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Szkoła Podstawowa	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba pomieszczeń do nauczania	Liczba sal gimnastycznych	Liczba bibliotek
1.	SP w Przybędzy	78	10	7	brak	1
2.	Gmina Radziechowy-Wieprz	923	94	66	5	6

Po ukończeniu Szkoły Podstawowej w Przybędzy dzieci uczęszczają do Gimnazjum w Radziechowach. Absolwenci Gimnazjum kontynuują naukę w szkołach ponadgimnazjalnych w Żywcu, Miłównie, Bielsku-Białej i Węgierskiej Górze.

3.4.3. Bezpieczeństwo

Nad ładem i porządkiem na terenie wsi Przybędza czuwa Komisariat Policji w Węgierskiej Górze oraz dzielnicowy przydzielony dla sołectwa Przybędza.

Na terenie wsi Przybędza działa jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej, która istnieje od 1956 roku i prowadzi działalność w zakresie ratownictwa gaśniczego oraz powodziowego. W jednostce pełni służbę 25 strażaków ochotników. Na wyposażeniu jednostki są 2 samochody bojowe wraz ze standardowym wyposażeniem (Ford Transit i Magirus Deuc z autopompą). Na wyposażeniu znajdują się również 3 motopompy. W budynku Ochotniczej Straży Pożarnej znajduje się zaplecze techniczne, garaż oraz sala (ok. 40m).

Fotografia 12. Ochotnicza Straż Pożarna w Przybędzy.

[Źródło: Urząd Gminy Radziechowy-Wieprz]

3.4.4. Kultura

W okresie Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku dużą atrakcją Przybędzy są tradycje kolędnicze kultywowane przez tzw. *pastuszki, szlachcice i dziady*. Na terenie Przybędzy działają różne amatorskie, niezrzeszone zespoły ludowe i obrzędowe. Ponadto, kultywowane są bogate tradycje kultury lokalnej pielęgnowane prężnie przez działające Koło Gospodyń Wiejskich, takie jak: dożynki, opłatek dla seniorów oraz procesje związane z ważniejszymi świętami kościelnymi, w tym słynna Droga Krzyżowa w Wielki Piątek prowadząca na górę Matyskę oraz Msza Św. na jej szczycie z okazji Nowego Roku.

Dostępność usług kulturalnych dla mieszkańców Przybędzy jest bardzo ograniczona. O rozwój kulturalny społeczności lokalnej dba w szczególności Koło Gospodyń Wiejskich oraz pracownicy Zespołu Szkolno-Przedszkolnego organizujący imprezy dla dzieci i młodzieży.

Mieszkańcy Przybędzy korzystają ze znajdującej się w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej, filii Gminnej Biblioteki Publicznej w Radziechowach-Wieprzu, której zakres działania obejmuje, między innymi:

- gromadzenie i wypożyczanie materiałów bibliotecznych,
- świadczenie usług bibliograficznych, reprograficznych i informacyjnych,
- wypożyczenia międzybiblioteczne,
- prowadzenie czytelní,
- działalność edukacyjną i popularyzatorską,
- współdziałanie z archiwami i muzeami w sprawach dotyczących materiałów bibliotecznych.

Biblioteka w Przybędzy posiada około 40 czynnych czytelników i księgozbiór liczący na 31.12.2008r. 5155 egzemplarzy. Średniorocznie uzupełnia się go o 150 nowych książek oraz darowizny.

3.4.5. Sport

Na terenie sołectwa Przybędza znajduje się niewymiarowe, asfaltowe boisko szkolne. Mieszkańcy Przybędzy posiadają również dostęp do innych obiektów sportowych na terenie Gminy Radziechowy-Wieprz, takich jak:

- boisko w Juszczyńcu (odległość ok. 12km),
- boisko w Wieprzu (odległość ok. 8 km).

Ponadto w szkołach w Radziechowach oraz w Wieprzu znajdują się sale gimnastyczne, potencjalnie dostępne dla Mieszkańców, jednakże praktyka pokazuje, że zainteresowanie klubów sportowych i stowarzyszeń jest tak wielkie, iż Mieszkańcy Przybędzy nie mają możliwości indywidualnego wynajęcia tych sal.

3.4.6. Rekreacja

Przybędza jest miejscowością bardzo atrakcyjną turystycznie. Każdego roku, zarówno latem jak i zimą, przyjeżdża tutaj coraz więcej turystów. Zimą organizowane są kuligi. Latem Przybędza funkcjonuje jako miejsce wypoczynku i baza wypadowa na pobliskie szczyty Beskidu Śląskiego i Żywieckiego.

3.5. Infrastruktura techniczna

3.5.1. Zaopatrzenie w energię

Wielkość zainstalowanej mocy energetycznej pozwala na pełne pokrycie potrzeb sołectwa Przybędza. Każde gospodarstwo ma dostęp do elektryczności. Gminne oświetlenie uliczne dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych posiada wielkość mocy 43,6KW. Liczba punktów oświetlenia ulicznego wynosi 93 sztuk.

3.5.2. Ciepłownictwo

Na terenie gminy nie ma gazu. Nie opracowano dotychczas programu ograniczenia niskiej emisji z uwagi na ograniczone środki finansowe budżetu gminy, co uniemożliwia zabezpieczenie wkładu własnego do projektów.

3.5.3. Sieć kanalizacyjna

Gmina Radziechowy-Wieprz jest częściowo skanalizowana. Kanalizacja funkcjonuje w sołectwie Radziechowy i Wieprz, natomiast Przybędza jest jej praktycznie pozbawiona.

3.5.4. Zaopatrzenie w wodę

W Przybędzy funkcjonuje Spółka Wodno-Ściekowa Przybędza, która zaopatruje 198 mieszkańców w wodę. Długość sieci głównej wynosi 4300 m.b. Dobowa wydajność ujęcia to 160 m³

3.5.5. Telekomunikacja

Gmina Radziechowy-Wieprz posiada sieć telefoniczną oraz cyfrową centralę automatyczną, do której podłączeni są mieszkańcy gminy, umożliwiającą automatyczne połączenia w ruchu międzynarodowym, w technologii światłowodowej. Przybędza znajduje się w zasięgu sieci komórkowych. Dostęp do sieci Internet na terenie Przybędzy realizowany jest głównie za pośrednictwem sieci telefonicznej.

3.5.6. Gazownictwo

Wieś Przybędza nie posiada żadnych instalacji zaopatrujących mieszkańców w gaz ziemny.

3.5.7. Gospodarka odpadami

Na terenie miejscowości Przybędza od 1998 roku prowadzona jest segregacja odpadów, które są odbierane przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Żywcu. Biorąc pod uwagę konieczność ograniczenia powstawania dzikich wysypisk śmieci obecnie konsultowana jest nowa propozycja ryczałtowych opłat za odbiór śmieci od Mieszkańców.

3.5.8. Komunikacja

Przez Przybędzę przebiegają drogi gminne oraz droga krajowa 69 (droga ekspresowa S 69) Bielsko-Biała - Zwardoń. Łączna długość sieci drogowej – ulicznej będącej we władaniu gminy o nawierzchni utwardzonej na terenie Przybędzy wynosi 2,775 km.

28,5 km dróg powiatowych na terenie gminy administrowane są przez Powiatowy Zarząd Dróg. Drogi powiatowe, zwłaszcza w Przybędzy, prezentują na ogół zły stan techniczny oraz są niedostosowane do parametrów technicznych i obowiązujących norm.

3.6. Gospodarka, rolnictwo i rynek pracy

Na terenie Gminy Radziechowy-Wieprz działa 798 podmiotów gospodarczych, w tym na terenie wsi Przybędza – 41. Są to firmy reprezentujące głównie następujące branże: handel, budownictwo, transport drogowy, noclegi, gastronomia, usługi leśne. Na terenie Przybędzy nie ma wielkich zakładów przemysłowych, znajdują się natomiast liczne podmioty gospodarcze o charakterze usługowym, w tym pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne, zakłady stolarskie, usługi leśne, firmy ogólnobudowlane, salon fryzjerski, sklepy spożywczo-przemysłowe. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Radziechowy-Wieprz wynosi 309 osób.

Na terenie wsi Przybędza panują generalnie niekorzystne warunki środowiska przyrodniczego dla rozwoju rolnictwa:

- górski klimat o krótkim okresie wegetacyjnym (180-200 dni),
- znaczne nachylenie stoków stanowiące utrudnienie w pracach polowych i sprzyjające erozji gleb,
- niska przydatność rolnicza gleb.

W Przybędzy dominują rozproszone gospodarstwa indywidualne, w których coraz rzadziej hodzi się bydło, trzodę chlewną, owce, konie, kozy oraz uprawia się ziemniaki, buraki, oraz wszelkiego rodzaju zboża.

3.7. Kapitał społeczny i ludzki

Na terenie Przybędzy działają następujące organizacje:

Ochotnicza Straż Pożarna, której Prezesem jest Pan Kazimierz Malinka. Do zadań jednostki należy:

- zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z instytucjami i stowarzyszeniami;

- branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń;
- informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi;
- rozwijanie wśród członków OSP kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej;
- uczestniczenie i reprezentowanie OSP w organach samorządowych i przedstawicielskich.

Koło Gospodyń Wiejskich której przewodniczącą jest Pani Irena Gałuszka liczy 30 członkiń i zajmuje się sprawami związanymi z życiem wsi: organizuje imprezy artystyczne i zabawy wiejskie oraz uświetnia uroczystości sakralne w Przybędzy. Koło Gospodyń Wiejskich w Przybędzy ma ogromne zasługi w kultywowaniu dawnych tradycji i obrzędów. Gospodynie prezentują swój dorobek podczas różnorodnych imprez na terenie gminy oraz poza jej granicami. Siedzibą Koła jest remiza w Przybędzy.

Ponadto w Szkole od 1999 roku działa chór szkolny **Iskierki**, prowadzony przez nauczycielkę muzyki. Uzdolnieni wokalnie i muzycznie uczniowie uświetniają uroczystości szkolne, środowiskowe i gminne oraz odnoszą znaczące sukcesy w imprezach i konkursach. W listopadzie 2003 roku zorganizowali koncert w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w czasie wizytacji Parafii przez JE ks. Biskupa. W styczniu 2004 roku, również w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Przybędzy wystąpili w koncercie dla emerytowanych nauczycieli gminy Radziechowy-Wieprz, a także na uroczystości gminnej Złotych Godów w Brzuśniku. Stałe punkty działalności chóru szkolnego to koncert kolęd i pastorałek w Kaplicy, uświetnienie Dnia Seniora i dożynek oraz udział w Festiwalach Piosenki Religijnej w Miłowie i w Konkursie Pieśni Patriotycznej w Pewli Wielkiej.

4. Analiza zasobów miejscowości Przybędza

W toku konsultacji społecznych związanych z opracowywaniem niniejszego *Planu odnowy miejscowości*, przy udziale Mieszkańców Przybędzy, przeprowadzono analizę zasobów tego sołectwa. Dane do analizy uzyskano na podstawie badania ankietowego, w którym Mieszkańcy nie tylko dokonali bilansu aktualnych zasobów Przybędzy, ale także ocenili siłę ich oddziaływania na procesy rozwojowe w tej miejscowości. Poniższe zestawienie prezentuje syntetyczny układ zasobów miejscowości Przybędzy w podziale na kilka obszarów różnotematycznych.

Wyłaniający się z poniższej analizy potencjał miejscowości obejmuje szereg elementów materialnych i niematerialnych związanych bezpośrednio z Przybędzą, jak również z otoczeniem tej wsi, które powinny zostać uwzględnione w przyszłości przy realizacji publicznych bądź komercyjnych przedsięwzięć związanych z odnową tej miejscowości i programowaniem jej dalszego rozwoju.

PREZENTACJA ZASOBÓW SOŁECTWA PRYBĘDZA

l.p.	rodzaj zasobu	nie występuje	występuje – rodzaj zasobu	występuje i ma znaczenie dla miejscowości:	
				małe	duże
Środowisko przyrodnicze					
1.	walory krajobrazu		Miejscowość położona jest w pobliżu Beskidu Śląskiego i Żywieckiego. Krajobraz Przybędzy jest górzysty. Zabudowania umiejscowione są wzdłuż potoku Przybędza i osadzone w kotlinie.		X
2.	walory klimatu (mikroklimat, wiatr, nasłonecznienie)		Mikroklimat, znaczące opady śniegu		X
3.	walory szaty roślinnej (np. runo leśne)		Jagody, świerki,		X
4.	cenne przyrodniczo obszary lub obiekty		Matyska, górująca na Miejscowością, z której rozciąga się przepiękny widok na panoramę Beskidów.		X
4.	świat zwierzęcy (ostoje, siedliska)		Występują zające, sarny, dziki, jelenie, wilki, ryś, borsuki, głuszce		X
6.	wody powierzchniowe (rzeki, cieki, stawy)		Przez wieś przepływa potok, który łączy się jako dopływ z rzeką Sołą i kilka potoków wpadających do Przybędzanki		X
Środowisko kulturowe					
1.	walory architektury wiejskiej		Stare, tradycyjne, drewniane budownictwo ze spadzistymi dachami, niektóre obiekty z drewnianymi gankami i rzeźbionymi szczytami wieżby dachowej przypominające styl zakopiański.		X
2.	osobliwości kulturowe		Powitanie Nowego Roku mszą św. o godzinie 23.00 na Matysce (Golgocie Beskidów).		X
3.	walory zagospodarowania przestrzennego		Szlak turystyczny na Matyskę, wiele miejsc widokowych, Remiza OSP, świetlica środowiskowa.		X
4.	zabytki		Krzyż		X
5.	zespoły artystyczne, twórcy ludowi, folklor		Koło Gospodyń Wiejskich, chór szkolny Iskierki		X
Dziedzictwo religijne i historyczne					
1.	miejsca, osoby i przedmioty kultu religijnego		Kaplica pw. Matki Boskiej Częstochowskiej		X
2.	święta, odpusty, pielgrzymki		Odpusty ku czci Matki Bożej; coroczna pielgrzymka wiernych na odpust do Kaplicy pw. M.B. Szkaplerznej, koncert kolęd i pastorałek		X

l.p.	rodzaj zasobu	nie występuje	występuje – rodzaj zasobu	występuje i ma znaczenie dla miejscowości:	
				małe	duże
3.	tradycje, obrzędy, gwara		Bogactwo tradycji i obrzędów związanych z porami roku Zapustowe nocne kradzieże sąsiedzkie, skubanie pierza oraz ze świętami Bożego Narodzenia, Nowego Roku (<i>Szlachcice i Dziady, Kolędnicy, Trzej Królowie, Pastuszki</i> , winszowanie w <i>poranek wigilijny i noworoczny</i>). Wielkanocny konkurs na najpiękniejszą palmę. Święto Zmarłych, Andrzejki, dożynki, gwara górali żywieckich		X
4.	legends, podania i fakty historyczne		A.Komoniecki twierdzi, że po wodę przychodzili z daleka dla pozdrowienia żołądka.		X
5.	ważne postacie i miejsca historyczne		Satława Julian, Habdas Stanisław		X
6.	specyficzne nazwy		Przysiółki i miejsca, takie jak: Podczerwieniec, Sroki, Zurga, Gołowska		X
Obiekty i tereny, infrastruktura					
1.	działki pod zabudowę mieszkaniową		Okolo ha powierzchni, najwięcej działek zabudowy mieszkaniowej znajduje się wzdłuż głównej drogi.		X
2.	działki pod domy letniskowe		około ha.		X
3.	działki pod zakłady produkcyjne i usługowe			X	
4.	tereny przemysłowe, wymagające rewitalizacji			X	
5.	tradycyjne obiekty gospodarskie wsi (kuźnie, młyny)		Tartak, zakład stolarski, kuźnia	X	
6.	plac i miejsca publicznych spotkań	Brak			X
7.	miejsca sportu i rekreacji		Boisko przy szkole, gminne boisko w Wieprzu		X
8.	zaopatrzenie wsi w wodę		wodociąg		X
9.	sieć kanalizacyjna na terenie wsi	Brak			X
10.	sieć gazowa na terenie wsi	Brak			
11.	dostęp do Internetu		Droga telefoniczna		X
Gospodarka, rolnictwo					
1.	specyficzne produkty (hodowla, uprawa)		Owce, pszczelarstwo, kozy, konie pociągowe		X

l.p.	rodzaj zasobu	nie występuje	występuje – rodzaj zasobu	występuje i ma znaczenie dla miejscowości:	
				małe	duże
2.	znane firmy produkcyjne i usługowe	Brak			
3.	lokalne produkty turystyczne		Szlak turystyczny na Matyskę.		X
4.	przetwórstwo rolno-spożywcze		Pszczelarstwo, koronkarstwo, przetwórstwo mleczne.		X
5.	grupy producenckie i organizacje rolnicze	Brak			X
6.	rzemiosło artystyczne		Koronkarstwo, bibułkarstwo, haft		X
7.	infrastruktura turystyczna (pensjonaty, restauracje)		Pensjonat „Cis”, Zajazd „Horolna”		
8.	agroturystyka	Brak			X
Sąsiedzi i przyjezdni					
1.	korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo (duże miasta itp.)		Żywiec, Radziechowy, Wieprz, Milówka, Węgierska Górka		X
2.	ruch tranzytowy (szlak komunikacyjny)		Droga na Słowację		X
3.	przyjezdni stali i sezonowi (turyści)		Głównie turyści ze Śląska (Katowice, Chorzów) i Małopolski		X
Instytucje					
1.	służba zdrowia i placówki opieki społecznej		Punkt lekarski		X
2.	przedszkola, szkoły, gimnazja		Szkoła Podstawowa w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Przybędzy, Publiczne Przedszkole w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Przybędzy.		X
3.	świątlica wiejska, dom kultury itp.	Brak			X
Ludzie, organizacje społeczne					
1.	Ochotnicza Straż Pożarna		OSP Przybędza		X
2.	Koło Gospodyń Wiejskich		KGW Przybędza		X
3.	Inne organizacje (np. Rada Parafialna)		Rada Parafialna		X
4.	Ludowe kluby sportowe, stowarzyszenie itp.	Brak			X

5. Analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwojowych Miejscowości Przybędza

Jako kolejne narzędzie badawcze, pozwalające na precyzyjną analizę wewnętrznych korzystnych i niekorzystnych cech miejscowości Przybędza – wykorzystano metodę analizy SWOT. Jest to popularny instrument kreowania różnego typu strategii, przede wszystkim biznesowych oraz związanych z rozwojem jednostek samorządu terytorialnego, pozwalający w prosty i przejrzysty sposób wyznaczyć mocne i słabe strony – jako czynniki wewnętrzne analizowanego obszaru, jak również dokonać oceny najbliższego otoczenia społeczno-gospodarczego, przyrodniczego czy infrastrukturalnego, co znajduje swoje odbicie w szansach i zagrożeniach, towarzyszących procesom odnowy i rozwoju miejscowości Przybędza.

Poszczególne czynniki, które zostały zaprezentowane w czterech polach analizy SWOT wytypowano w toku dyskusji, jaka toczyła się podczas spotkania konsultacyjnego z Mieszkańcami, w trakcie opracowywania niniejszego *Planu odnowy miejscowości*. Tematem tego spotkania było omówienie elementów potencjału rozwojowego miejscowości Przybędza, jak również określonych uwarunkowań otoczenia wsi, rzutujących na perspektywy poprawy jakości życia Mieszkańców oraz znajdujących swoje odbicie w wytyczonych przez społeczność lokalną strategicznych kierunkach działań urzeczywistniających procesy odnowy i rozwoju miejscowości Przybędza. Dyskusja na temat pozytywnego i negatywnego wpływu otoczenia zewnętrznego na tworzenie warunków do wzrostu konkurencyjności regionu wiejskiego dotyczyła określenia aktualnego i pożądanego wizerunku wsi Przybędza, jak również zdefiniowania wizji rozwoju tego obszaru oraz wytyczenia kierunków strategicznych zmian, jakich oczekuje społeczność lokalna tej Miejscowości. Ostatecznie, w toku dyskusji, określono mocne i słabe strony szanse i zagrożenia związane z planowaniem, wdrażaniem a szczególnie finansowaniem działań prorozwojowych na terenie miejscowości, szczególnie tych, które zostaną zrealizowane dzięki wsparciu ze środków Unii Europejskiej.

ANALIZA SWOT

Czynniki wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony

1. Duża liczba zabytków o charakterze historycznym i przyrodniczym. 2. Atrakcyjne tereny turystyczne, szlak na Matyskę; bogate tradycje i zwyczaje związane ze Świąt Bożego Narodzenia i Świat Wielkanocnych (<i>dziady, kolędnicy, śmigus dyngus</i>). 3. Duża liczba miejsc do zagospodarowania: place pod boiska, amfiteatr, kamieniołom – wspinaczki. 4. Dobrze prosperujące warsztaty stolarskie. 5. Tradycja zawodu leśnego, z czym wiąże się posiadanie koni jako atrakcja turystyczna. 6. Wysoka aktywność Mieszkańców w podejmowaniu działań na rzecz rozwoju Gminy	1. Mała liczba Mieszkańców – niewielka reprezentacja Wsi. 2. Zanieczyszczenie środowiska naturalnego dzikimi wysypiskami śmieci oraz nieekologicznym ogrzewaniem domostw. 3. Zły stan dróg powiatowych. 4. Praktycznie zerowy poziom skanalizowania. 5. Niewystarczające wykorzystanie zasobów przyrodniczo-krajobrazowych. 6. Nieuregulowany stan prawny niektórych obiektów, terenów oraz dróg. 7. Brak infrastruktury kulturalnej i sportowej – brak możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież.
Czynniki zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia

1. Rosnące zainteresowanie hodowlą owiec na ubój. Szansa na hodowlę baranów na ubój. 2. Rozwój agroturystyki, co daje szansę na utworzenie większej liczby gospodarstw agroturystycznych. 3. Budowa dróg szybkiego ruchu – jako szansa na rozwój komunikacji i turystyki oraz zwiększenie liczby miejsc pracy. 4. Sąsiedztwo atrakcyjnego kulturalnie obszaru – stolicy Żywiecczyny. 5. Intensyfikacja edukacji ekologicznej Mieszkańców szansą na większą dbałość i poprawę stanu środowiska naturalnego. 6. Unijna polityka wspierająca obszary wiejskie i dostępność innych źródeł pozyskania środków zewnętrznych - szansą na dokapitalizowanie budżetu samorządu w celu realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych.	1. Brak regulacji rzek i potoków, jako częsta przyczyna podtopień oraz zagrożenia powodziowego dla Wsi. 2. Masowa, nadmierna wycinka lasów, jako działanie zmierzające do degradacji potencjału przyrodniczo-krajobrazowego Wsi. 3. Brak poboczy wzdłuż dróg, jako potencjalne zagrożenie bezpieczeństwa ich użytkowników. 4. Peryferyjna lokalizacja, z dala od dużych ośrodków miejskich, generujących popyt turystyczny. 5. Brak wystarczających środków samorządowych, które można by przeznaczyć na poprawę i rozwój infrastruktury społecznej w sołectwie.

6. Wizja rozwoju Miejscowości Przybędza

W oparciu o przeprowadzone konsultacje społeczne Planu, w tym szczególnie dzięki zebranim od Mieszkańców opiniom zdefiniowano:

Aktualny wizerunek miejscowości Przybędza:

Przybędza to miejscowość dobrze skomunikowana z ważniejszymi ośrodkami na Żywiecczynie, co w połączeniu z silnie zakorzenionymi tutaj lokalnymi obrzędami i zwyczajami daje obraz wsi zarazem tradycyjnej i atrakcyjnej inwestycyjnie. Niestety, ze względu na brak szerokiego dostępu Mieszkańców do infrastruktury publicznej, jakość życia Mieszkańców nie reprezentuje w Przybędzy najwyższego poziomu. Społeczność lokalna Wsi jest zintegrowana wokół najważniejszych dla Sołectwa problemów oraz aktywnie włącza się we współdecydowanie o istotnych dla jego rozwoju zagadnieniach (co potwierdza m.in. wysoka frekwencja w przygotowanych wynikach ankietowych dotyczących przedmiotowego Planu). Wielkim atutem Miejscowości są wspaniałe walory przyrodniczo-krajobrazowe, jak również bogate lokalne dziedzictwo kulturowe oraz poszanowanie tradycji i zwyczajów lokalnych, które stają się obecnie atrakcjami turystycznymi. Choć większość Mieszkańców czerpie dochody z pracy zarobkowej poza Przybędzą, we Wsi zaobserwować można prężny rozwój turystyki. Sprzyja temu m.in. atrakcyjny szlak turystyczno-sakralny: Droga na Matyskę – Golgotę Beskidów.

Strategiczne kierunki zmian w miejscowości Przybędza:

- rozwój inwestycji w zakresie sieci drogowej,
- rozwój inwestycji publicznych, przy aktywnym współudziale decyzyjnym Mieszkańców,
- większe zaangażowanie Mieszkańców w sprawy publiczne i życie społeczne Wsi, szczególnie w aspekcie ochrony środowiska,
- zagospodarowanie nieużytków,
- podniesienie poziomu życia Mieszkańców poprzez całkowite skanalizowanie Miejscowości,
- rozwój infrastruktury kulturalnej, sportowej i turystycznej,
- odnowa lokalnego dziedzictwa kulturowego,
- ochrona środowiska przyrodniczego oraz efektywne wykorzystanie jego niepowtarzalnych walorów,
- wykorzystanie możliwości pozyskania zewnętrznego finansowania na realizację inwestycji w Miejscowości.

Kluczowe zadania Sołectwa, jako lokalnej wspólnoty Mieszkańców:

- reprezentowanie interesów Mieszkańców Sołectwa w Gminie Radziechowy-Wieprz i Powiecie Żywieckim,
- współdecydowanie o kierunkach inwestycji na terenie Sołectwa,
- budowanie większego zaangażowania Mieszkańców w sprawy publiczne i życie społeczne Wsi.

Pożądany wizerunek miejscowości Przybędza:

Przybędza to nowoczesna i atrakcyjna wieś, która zapewnia swoim Mieszkańcom odpowiedni standard życia z wysoką dostępnością infrastruktury publicznej. Miejscowość wyróżnia się znaczącym stopniem integracji społeczności lokalnej, które aktywnie współdecydującej o kierunkach rozwoju Przybędzy. Wieś jest jedną z najpopularniejszych miejscowości turystycznych na Żywiecczyźnie, co procentuje znaczną liczbą osób korzystających tutaj z wypoczynku przez cały rok. Przybędzę wyróżniają urokliwe krajobrazy, nieskażone środowisko naturalne, wysoka dostępność bazy turystycznej oraz ciekawe osobliwości przyrodnicze i historyczne, niespotykane nigdzie indziej na Żywiecczyźnie.

7. Plan działań

Plan Odnowy Miejscowości Przybędza zakłada realizację co najmniej 15 zadań inwestycyjnych o charakterze społecznym, kulturalnym i gospodarczym, których celem jest poprawa jakości życia Mieszkańców, jak również zrównoważony rozwój miejscowości Przybędza. Rozwój i odnowa wsi to jedno z kluczowych wyzwań, jakie stawia sobie nasz kraj na polu integracji z Unią Europejską. Realizowane w tym obszarze działania powinny zmierzać do niwelowania istniejących dysproporcji

rozwojowych pomiędzy obszarami wiejskimi i miejskimi. Realizacja poniższego Planu działań, które zostały zdefiniowane przez społeczność lokalną Miejscowości, ma się przyczynić do szerokiego zaspokojenia potrzeb wsi Przybędza, rozwoju tożsamości społeczności wiejskiej, przy zachowaniu dziedzictwa kulturowego, unikalnych walorów i specyfiki tego wiejskiego obszaru. Przyczyni się to także do poprawy atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej tego obszaru oraz wzrostu potencjału jej kapitału ludzkiego.

W celu stworzenia planu inwestycji, jakie należy przeprowadzić w latach 2009-2015 na terenie wsi Przybędza posłużono się przede wszystkim sugestiami Mieszkańców, wynikami analizy zasobów wsi oraz analizy SWOT. Planowane do realizacji zadania inwestycyjne obejmują, między innymi, następujące przedsięwzięcia:

- budowa i remont infrastruktury drogowej, budowa chodników i parkingów oraz oświetlenie ulic,
- rozbudowa kanalizacji sanitarnej,
- remont obiektów infrastruktury wiejskiej,
- poprawa estetyki przestrzeni publicznej poprzez zagospodarowanie niektórych terenów wsi, m.in. budowa placów zabaw i placów spotkań,
- poprawa dostępności infrastruktury kulturalnej oraz rekreacyjno-sportowej,
- ochrona lokalnego dziedzictwa kulturowego,
- remont siedziby Ochotniczej Straży Pożarnej w Przybędzy,
- rozwój funkcji i obiektów turystycznych na terenie wsi oraz promocja wsi,
- program ograniczania niskiej emisji i propagowania świadomości proekologicznej oraz likwidacja azbestu,
- budowa lokali socjalnych,
- tworzenie i rozwój gospodarstw agroturystycznych.

Opisane wyżej zadania inwestycyjne realizowane będą we współpracy z władzami Gminy Radziechowy-Wieprz, przy dużej aktywności Mieszkańców wsi Przybędza. Są one skorelowane z kierunkami rozwoju Gminy Radziechowy-Wieprz zdefiniowanymi w powołanych we Wstępie do Planu strategicznych dokumentach planistycznych Gminy. Realizacja tych zadań wymaga także zapewnienia odpowiedniego poziomu dofinansowania ze strony samorządu różnych szczebli, instytucji dysponujących środkami unijnymi oraz inwestorów prywatnych.

PLANOWANE ZADANIA INWESTYCYJNE I PRZEDSIĘWZIĘCIA AKTYWIZUJĄCE SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W LATACH 2008-2015 –

Lp.	Nazwa zadania i krótki opis	Cel zadania	Przeznaczenie i oczekiwane rezultaty	Szacunkowy koszt zadania	Źródła finansowania	Harmonogram wdrażania						
						2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	Budowa chodników i parkingów.	Chodniki i parkingi powstaną przy drodze powiatowej przez Wieś.	Poprawa infrastruktury technicznej, bezpieczeństwa i wizerunku Wsi.	Nie został określony.	Fundusze unijne (w tym m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, działanie 3.3 – Odnowa i rozwój wsi), środki samorządowe.							
2	Budowa, remont dróg i mostów.	Drogi gminne wraz z mostami i droga z Przybędzy do Radziechów.	Poprawa infrastruktury drogowo-mostowej, poprawa komunikacji.	Nie został określony.	Fundusze unijne, środki samorządowe.	x	x					
3	Budowa kanalizacji.	Poprawa jakości życia Mieszkańców, likwidacja	Ochrona środowiska, poprawa wizerunku turystycznego Wsi.	Nie został określony.	Fundusze unijne, środki Związku Międzygminne-		x	x				

Lp.	Nazwa zadania i krótki opis	Cel zadania	Przeznaczenie i oczekiwane rezultaty	Szacunkowy koszt zadania	Źródła finansowania	Harmonogram wdrażania							
						2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
		zanieczyszczeń gleb i rzek.			go w Żywcu, środki samorządowe								
4	Budowa obiektów sportowych.	Boisko do piłki nożnej, boisko wielofunkcyjne ze sztucznej trawy, boisko do siatkówki plażowej, lodowisko na ciekach wodnych, kaskady.	Stworzenie odpowiedniej bazy sportowej, profilaktyka zdrowotna, zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	Nie został określony.	Fundusze unijne (w tym m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, działanie 3.3 – Odnowa i rozwój wsi), środki samorządowe								
5	Promocja Przybędzy.	Wydanie folderu, informatora, mapy, książek nawiązujących do tradycji i obyczajów, stworzenie strony	Promocja sołectwa, zwiększenie zainteresowania turystów Przybędzą.	Nie został określony.	Fundusze unijne, środki samorządowe, środki komercyjne.								

Lp.	Nazwa zadania i krótki opis	Cel zadania	Przeznaczenie i oczekiwane rezultaty	Szacunkowy koszt zadania	Źródła finansowania	Harmonogram wdrażania							
						2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
		internetowej.											
6	Budowa lokali socjalnych.	Utworzenie lokali socjalnych dla mieszkańców gminy, stworzenie miejsca spotkań.	Poprawa warunków mieszkalnych społeczeństwa, integracja Mieszkańców.	Nie został określony.	Budżet państwa, środki samorządowe.								

Lp.	Nazwa zadania i krótki opis	Cel zadania	Przeznaczenie i oczekiwane rezultaty	Szacunkowy koszt zadania	Źródła finansowania	Harmonogram wdrażania							
						2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
7	Tworzenie i rozwój gospodarstw agroturystycznych na terenie Wsi.	Rozwój funkcji agroturystycznej Przybędzy oraz sektora usług okołoturystycznych na terenie Wsi.	Poprawa dostępności bazy turystycznej (szczególnie miejsc noclegowych) na terenie Wsi.	Nie został określony.	Fundusze unijne dla osób fizycznych i firm, środki komercyjne.								
8	Budowa placów zabaw i placów spotkań.	Kompleks w centrum Przybędzy, mniejsze place zabaw.	Zwiększenie integracji społeczeństwa, poprawa jakości życia Mieszkańców.	45 tys.	Fundusze unijne (w tym m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, działanie 3.3 – Odnowa i rozwój wsi), środki samorządowe.	x							

Lp.	Nazwa zadania i krótki opis	Cel zadania	Przeznaczenie i oczekiwane rezultaty	Szacunkowy koszt zadania	Źródła finansowania	Harmonogram wdrażania						
						2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
9	Remont obiektów infrastruktury wiejskiej – Przebudowa świetlicy domu ludowego mieszczącego się w remizie OSP wraz z zakupem wyposażenia	Poprawa dostępności infrastruktury kulturalnej dla mieszkańców	Poprawa warunków technicznych, poprawa wizerunku, poprawa warunków kształcenia.	660tysięcy	Fundusze unijne (w tym m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, działanie 3.3 – Odnowa i rozwój wsi) środki samorządowe, środki Ochotniczej Straży Pożarnej.		x					

Lp.	Nazwa zadania i krótki opis	Cel zadania	Przeznaczenie i oczekiwane rezultaty	Szacunkowy koszt zadania	Źródła finansowania	Harmonogram wdrażania							
						2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
10	Kompleks wyciągów.	Powstanie wyciągów i tras narciarskich.	Rozwój turystyczny.	Nie został określony.	Fundusze unijne (w tym m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, działanie 3.3 – Odnowa i rozwój wsi), Fundusze prywatne.								
11	Likwidacja azbestu.	Poprawa stanu środowiska naturalnego na terenie Wsi.	Poprawa warunków życia mieszkańców, poprzez usunięcie z ich otoczenia szkodliwych dla środowiska substancji – z budynków jednorodzinnych i gospodarczych.	1600	Fundusze zewnętrzne, środki samorządowe, środki komercyjne, środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony	X	X	X	X	X	X	X	

Lp.	Nazwa zadania i krótki opis	Cel zadania	Przeznaczenie i oczekiwane rezultaty	Szacunkowy koszt zadania	Źródła finansowania	Harmonogram wdrażania							
						2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
					Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.								
12	Utworzenie skansenu budownictwa regionalnego.	Ochrona dziedzictwa kulturowego Wsi.	Wzrost atrakcyjności turystycznej Miejscowości.	Nie został określony.	Fundusze unijne (w tym m.in. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, działanie 3.3 – Odnowa i rozwój wsi), środki Gminy środki Nadleśnictwa.								
13	Wykonanie ścieżek tematycznych.	Poprawa dostępności infrastruktury turystycznej na	Wykonanie kilku ścieżek tematycznych na terenie wsi, celem	Nie został określony.	Fundusze unijne (w tym m.in. Program Rozwoju								

Lp.	Nazwa zadania i krótki opis	Cel zadania	Przeznaczenie i oczekiwane rezultaty	Szacunkowy koszt zadania	Źródła finansowania	Harmonogram wdrażania							
						2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
		teren Wsi.	zwiększenia atrakcyjności turystycznej Miejscowości.		Obszarów Wiejskich, działanie 3.3 – Odnowa i rozwój wsi), środki samorządowe.								
14	Program ograniczenia niskiej emisji.	Poprawa stanu środowiska naturalnego na terenie Wsi.	Poprawa warunków życia mieszkańców, poprzez wymianę tradycyjnych kotłów na kotły ekologiczne wraz z instalacją, zabudowa zestawów solarowych.	Nie został określony.	Fundusze unijne, środki samorządowe, środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.								
15	Uporządkowanie organizacji ruchu	Poprawa bezpieczeństwa	Stworzenie odpowiedniej	Nie został określony.	Fundusze unijne, krajowe								

Lp.	Nazwa zadania i krótki opis	Cel zadania	Przeznaczenie i oczekiwane rezultaty	Szacunkowy koszt zadania	Źródła finansowania	Harmonogram wdrażania						
						2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	na drogach gminnych i powiatowych na terenie Wsi.	w ruchu pieszym i kołowym na drogach.	organizacji ruchu na drogach, odpowiednie oznakowanie dróg.		i samorządowe, środki zarządcy dróg.							

8. Wdrożenie i monitoring Planu.

Wdrożenie Planu Odnowy Miejscowości rozpocznie się na etapie podjęcia przez Zebranie Wiejskie sołectwa Przybędza uchwały w sprawie przyjęcia Planu odnowy miejscowości. Kolejnym krokiem będzie podjęcie przez Radę Gminy Radziechowy-Wieprz uchwały w sprawie zatwierdzenia Planu odnowy miejscowości Przybędza. Wdrożenie Planu zaleca się Wójtowi Gminy Radziechowy-Wieprz, przy współpracy z Radą Sołecką miejscowości Przybędza oraz jej Sołtysem.

Monitorowanie Planu odbywać się będzie na przestrzeni lat 2009-2015 i będzie polegało na systematycznym zbieraniu, zestawianiu oraz ocenie rzeczowych i finansowych postępów we wdrażaniu tego Planu. Za monitorowanie Planu odpowiedzialne będą służby samorządowe Gminy Radziechowy-Wieprz, zaś oceną wdrażania Planu zajmie się Rada Sołecka.

9. Podsumowanie

Plan Odnowy Miejscowości Przybędza to bardzo istotny z punktu widzenia rozwoju tej wsi dokument planistyczny, który jako jedyny bilansuje jej zasoby oraz definiuje kierunki rozwoju i zadania inwestycyjne na poziomie lokalnym. Jak wspomniano wyżej, *Plan Odnowy Miejscowości* spełnia także niezmiernie ważną rolę niezbędnego załącznika do wniosku aplikacyjnego o środki finansowe w ramach *Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013* – działanie „*Odnowa i rozwój wsi*”. Z punktu widzenia perspektyw pozyskania przez miejscowość Przybędza środków unijnych z tego źródła na dofinansowanie planowanych inwestycji, największe szanse na szybką realizację mają następujące projekty:

Nazwa projektu w Planie Odnowy Miejscowości Przybędza	Odpowiednik typu projektu w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” PROW
Budowa obiektów sportowych.	budowa, przebudowa lub remont obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji przeznaczonych do użytku publicznego
Remont obiektów infrastruktury wiejskiej	budowa, przebudowa, remont lub wyposażenie budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno-kulturalne, w tym świetlic i domów kultury
Budowa chodników i parkingów	operacje związane z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników i oświetlenia ulicznego.
Budowa placów zabaw i placów spotkań	budowa, przebudowa lub remont obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji przeznaczonych do użytku publicznego/ operacje związane z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb

	mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników i oświetlenia ulicznego./ urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków i innych miejsc wypoczynku
Utworzenie skansu budownictwa regionalnego	rewitalizacja budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzka ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawianie lub konserwacja lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci
Kompleks wyciągów	budowa, przebudowa lub remont obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji przeznaczonych do użytku publicznego, budowa, przebudowa i remont infrastruktury turystycznej
Wykonanie ścieżek tematycznych	budowa, przebudowa lub remont obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji przeznaczonych do użytku publicznego

Realizacja Planu Odnowy Miejscowości Przybędza ma na celu poprawę jakości życia Mieszkańców. Działania objęte Planem powinny przyczynić się do poprawy atrakcyjności obszaru Sołectwa zarówno dla jego Mieszkańców, jak też turystów czy inwestorów lokalnych i zagranicznych. Plan umożliwia efektywne gospodarowanie zasobami Sołectwa, takimi jak: ludzie, środowisko, infrastruktura i gospodarka. Przedstawienie oczekiwań społeczności lokalnej miejscowości Przybędza w postaci *Planu odnowy miejscowości* umożliwia stałą ocenę postępów w jego wdrażaniu i korygowanie ewentualnych odchyłań, jakie mogą pojawić się w trakcie jego realizacji. Dokument uwzględnia różne opinie, pomysły

i koncepcje zgłoszone przez Mieszkańców Przybędzy, które były dyskutowane na forum społeczności lokalnej i pozwoliły na wypracowanie optymalnego kształtu niniejszego Planu. Umożliwia to zaangażowanie władz lokalnych oraz społeczności Przybędzy w planowanie przyszłości Miejscowości, w takim kierunku, aby z podejmowanymi działaniami identyfikowała się społeczność lokalna. Opracowanie Planu oparto na realistycznej ocenie aktualnego wizerunku Wsi i stanu jej zasobów, przez co udało się zidentyfikować potencjalne problemy, które mogą się pojawić w przyszłości. Wychodząc naprzeciw tym zagrożeniom, zdefiniowano działania inwestycyjne na terenie wsi, których wdrożenie pozwoli uniknąć wielu trudności. *Plan Odnowy Miejscowości Przybędza* jest dokumentem otwartym i może być uzupełniany poprzez wpis kolejnych zadań inwestycyjnych.